Perustuslakivaliokunta

Torstai 25.9.2025 klo 8.30—9.56

Läsnä
puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Wille Rydman ps (4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) (3 osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk (4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) (3 osittain)
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Kimmo Kiljunen sd (4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) (3 osittain)
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Onni Rostila ps (4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) (3 osittain)
jäsen Johannes Yrttiaho vas (4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) (3 osittain)
varajäsen Maaret Castrén kok (4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) (3 osittain)
varajäsen Jani Mäkelä ps (4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) (3 osittain)
varajäsen Hanna Räsänen kesk (1, 2, 3, 4, 5, 6) (7 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Johannes Heikkonen
valiokuntaneuvos Lauri Koskentausta
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 6 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi
Hallituksen esitys HE 16/2025 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi A 3

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin lisätä kappaleen 3 toisen virkkeen jälkeen uusi virke seuraavasti: "Perusoikeusuudistuksen perustelujen mukaan siinä vahvistettaisiin yrittämisen vapauden periaate, kun ammatti ja elinkeino on nimenomaan mainittu toimeentulon hankkimisen keinona (HE 309/1993 vp, s. 67/I)."

Päätettiin lisätä kappaleen 3 loppuun uusi virke seuraavasti: "Perusoikeusuudistuksen esitöissä erityisesti terveyden ja turvallisuuden suojaaminen on mainittu nimenomaisesti luvanvaraisuuden mahdollisina perusteluina (HE 309/1993 vp, s. 67/II)."

Päätettiin korvata kappaleen 6 ensimmäisen virkkeen sana "velvoitetta" sanalla "tehtävää" sekä lisätä kappaleen loppuun uusi virke seuraavasti: "Sääntely on merkityksellistä myös elinkeinovapauden kannalta. Arviointitilanne on tältä osin aikaisemmasta poikkeava rahapelielinkeinon osittaisen toimiluvanvaraiseksi ja kilpailulliseksi vapauttamisen vuoksi."

Päätettiin lisätä kappaleen 8 jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Sääntely on merkityksellistä myös elinkeinovapauden kannalta. Arviointitilanne on tältä osin aikaisemmasta poikkeava rahapelielinkeinon osittaisen toimiluvanvaraiseksi ja kilpailulliseksi vapauttamisen vuoksi."

Päätettiin lisätä kappaleen 10, josta oli tullut kappale 11, loppuun kolme uutta virkettä seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotettu ilmaisu maltillisesta markkinoinnista jää siinä määrin avoimeksi, ettei sitä voida pitää nyt arvioitavana olevassa sääntely-yhteydessä valiokunnan tulkintalinjan mukaisesti riittävän täsmällisenä. Hallintovaliokunnan on täsmennettävä tätä käsitettä. Tällainen muutos on edellytyksenä esityksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä."

Päätettiin poistaa kappale 12.

Päätettiin muuttaa kappaleen 13 ensimmäinen virke kuulumaan seuraavasti: "Ehdotettu lakiehdotuksen 52 §:n sääntely muodostuu kuitenkin valtiosääntöoikeudellisesti ongelmalliseksi."

Päätettiin muuttaa kappaleen 15 toinen virke kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta on aiemmin kiinnittänyt huomiota ammattimaisen vedonlyönnin ja pokerinpelaamisen arvioimiseen perustuslain 15 §:n 1 momentin turvaaman omaisuudensuojan ja perustuslain 18 §:n 1 momentin turvaaman elinkeinovapauden kannalta ja pitänyt sääntelyä maksuliikenteen estosta ongelmallisena omaisuuden suojan kannalta (PeVL 46/2021 vp, kappale 21—23)."

Päätettiin korvata kappaleen 15 viimeisen virkkeen sanat "saattaisi ainakin yksittäistapauksissa" sanalla "saattaa".

Päätettiin poistaa kappaleen 17 viimeisestä virkkeestä sanat "vaan osaksi nykytilan kuvausta".

Päätettiin siirtää kappaleen 18 viimeinen virke kappaleeseen 19.

Päätettiin muuttaa kappale 19 kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mukaan valiokunnan perustuslain 74 §:n mukaisiin tehtäviin ei kuulu ennakoivan arvion tekeminen esimerkiksi jonkin tulevaisuudessa mahdollisesti annettavan lakiehdotuksen suhteesta perustuslakiin (PeVL 13/2025 vp, kappale 19, PeVL 20/2013 vp, s. 4, ks. myös PeVL 23/2021 vp, PeVL 26/2022 vp). Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että säännöskohtaiset perustelut ovat merkittäviä lain tulkintaa ja soveltamista ohjaavia oikeuslähteitä. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota perustelujen epäselvyydestä sääntelyn soveltamiselle seuraaviin ongelmiin (PeVL 60/2024 vp, kappaleet 10 ja 11, PeVL 88/2022 vp, kappale 21). Jo perustuslain 81 §:n ja perustuslain 2 §:n 3 momentissa julkisen toiminnan lakisidonnaisuudesta säädetyn perusteella on selvää, ettei pelkästään hallituksen esityksen perusteluilla voida määritellä esimerkiksi verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteita (ks. myös esim. PeVL 88/2022 vp, kappale 21). Valiokunnan mukaan verotusta koskevaa lainsäädäntöä ei voida pitää valtiosääntöoikeudellisesti sellaisena erityisenä julkisen vallan käytön muotona, jonka alueella perusoikeudet ja perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaate eivät tule sovellettaviksi (PeVL 9/2023 vp, kappale 2, PeVL 53/2016 vp, s. 4, PeVL 52/2016 vp, s. 5). Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin tuloveroasteikkolakia koskevaa esitystä arvioidessaan kiinnittänyt huomiota siihen, että lakiehdotusta olisi syytä arvioida myös muiden perusoikeuksien kuin tuolloin esillä olleen yhdenvertaisuuden näkökulmasta (PeVL 54/2022 vp, kappale 13). Valiokunta on pitänyt omaisuudensuojakysymysten käsittelyä säätämisjärjestysperusteluissa tarpeellisena oikeasuhtaisuusvaatimuksen johdosta erityisesti silloin, kun verotukseen ehdotetaan olennaisia muutoksia (PeVL 9/2023 vp, kappale 6.)"

Päätettiin muuttaa kappale 21 kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan lainsäädäntö, jonka perusteella laillisella elinkeinon- tai ammatinharjoittamisella ansaittuun tuloon kohdistuva veron määrä voisi yksittäistapauksessa muodostua suuremmaksi kuin siitä tosiasiassa saatu tulo, olisi konfiskatorisen verotuksen kiellon vastainen ja siten ongelmallinen omaisuuden suojan sekä myös elinkeinovapauden kannalta. Sen sijaan nettotulojen verotukseen nojautuvien ratkaisujen voidaan katsoa yleisellä tasolla arvioituna täyttävän usein valiokunnan käytännössä verolainsäädännölle asetetut vaatimukset, edellyttäen että veron määrä muutoin täyttää oikeasuhtaisuuden vaatimukset. Hallintovaliokunnan tulee mietinnössään ottaa huomioon edellä esitetyt perustuslailliset huomiot ja varmistua sääntelyn asianmukaisuudesta niiden osalta. Perustuslakivaliokunta kiinnittää myös valtioneuvoston huomiota näihin näkökohtiin."

Päätettiin muuttaa valiokunnan päätösesitys kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta esittää, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 51 ja 52 §:stä esittämät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon."

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 70/2025 vp

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyviksi laeiksi
Hallituksen esitys HE 77/2025 vp

Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Valiokunta hyväksyi asiantuntijasuunnitelman. Kutsutaan kuultaviksi: maa- ja metsätalousministeriön edustaja, professori Martti Häkkänen, professori Olli Mäenpää ja professori Tuomas Ojanen.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi
Hallituksen esitys HE 118/2025 vp

Ennakkokäsittely

Valiokunta hyväksyi asiantuntijasuunnitelman. Kutsutaan kuultaviksi: sosiaali- ja terveysministeriön edustaja, professori (emerita) Raija Huhtanen, professori Olli Mäenpää ja professori Tomi Voutilainen.

7. Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2024
Kertomus K 17/2025 vp

Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Valiokunta hyväksyi asiantuntijasuunnitelman. Kutsutaan kuultaviksi eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian edustajat.

Merkittiin saapuneeksi puolustusvaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä.

Merkittiin saapuneeksi valtiovarainvaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä.

8. Viikkosuunnitelma

Ilmoitettiin viikkosuunnitelma.

9. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

10. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 26.9.2025 klo 9.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Liisa Vanhala